

Huwelijk is meer dan de rode loper en het orgelspel

In veertig jaar tijd zijn de huwelijksrituelen ingrijpend veranderd. Tijs Michels vergeleek twee generaties trouwlustigen.

Elma Drayer 3 juli 2004, 00:00

'Personalisering' is dé trend: je hoogsteigen stempel drukken op de plechtigheid. Wat moet de kerk ermee?

Nee, zelf is hij niet getrouwd.

En vanwege de 'kritische distantie' leek het hem goed dat tijdens het onderzoek zo te houden. Gisteren promoveerde liturgiewetenschapper Tijs Michels (1966) in Tilburg op veranderende huwelijksrituelen. De promovendus onderzocht het huwelijksritueel in twee generaties: de ene groep trouwde begin jaren zestig, de andere eind jaren negentig. Hij deed dat in Tilburg - waardoor zijn onderzoek vooral het rooms-katholieke volksdeel betreft. Maar volgens Michels verschilt de situatie niet dramatisch met hoe het onder protestanten toegaat.

Het contrast tussen de twee generaties is enorm, zegt hij. Ouderen ervoeren de huwelijksdag nog als een ingrijpende rite de passage:

een nieuwe levensfase begon. Voor jongeren geldt dat veel minder.

bezegeling.

Van de oudere paren die Michels enquêteerde liet 92 procent het huwelijk kerkelijk inzegenen, van de jongeren is dat 41 procent. Maar ook veel stelletjes die nu nog kerkelijk trouwen hebben in het dagelijks leven nauwelijks meer binding met geloof en kerk. Michels noemt dat 'een theologisch aandachtspunt'. Pastores zouden volgens hem duidelijker moeten maken dat een kerkelijk jawoord iets anders is dan een burgerlijk. „Dat kun je in de voorbereiding aanstippen.”

De jonge doctor vindt dat er grenzen zijn. „Mensen die niets hebben met kerk en geloof, die het alleen te doen is om de foto's en de rode loper en het mooie orgelspel - aan hen kan de pastor de vraag stellen of ze wel aan het goede adres zijn.”

Ander 'aandachtspunt': de niet-geringe kloof tussen de kerkelijke leer en de vaag religieuze gevoelens die menig huwend paar erop nahoudt.

„Vinden dat er iets is tussen hemel en aarde”, zegt Michels, „is wat anders dan geloven in God. Ik heb daar geen oordeel over, ik stel het vast. De vraag is: hoe kun je het kerkelijk huwelijksritueel herkenbaarder maken voor mensen die niet meer staan binnen de christelijke traditie?”

'Personalisering' is volgens Michels dé trend: mensen wensen hun hoogsteigen stempel te drukken op de plechtigheid. De tijd van het 'vaststaande ritueel' is voorbij. Bijna nergens volgt een rooms-katholieke huwelijksceremonie nog de formele ordo - de voorgeschreven teksten. Pastores komen zelf met leuke ideeën

hun huwelijksmis bij elkaar, zegt Michels. „Dat is de modus van dit moment.”

Die neiging tot zelfexpressie kán botsen met de christelijke traditie. Zo zijn er paren die versjes van Toon Hermans willen horen tijdens de huwelijksmis. „Zelf vind ik dat prima, als het daar niet bij blijft. Je moet je steeds afvragen of iets wel past bij een christelijk ritueel. En als dat niet zo is, zou de pastor 'nee' moeten zeggen. Je moet bij het eigen erfgoed blijven, daar niet te ver van afwijken. Een ritueel heeft óók te maken met continuïteit en herhaalbaarheid.”

Nog een recente ontwikkeling: naarmate minder mensen in de kerk trouwen, verandert het karakter van de burgerlijke plechtigheid. Ook paren die alleen naar het stadhuis gaan blijken te hunkeren naar sfeer en diepgang. Een huwelijksplechtigheid op het gemeentehuis, zegt de liturgiewetenschapper, heeft tegenwoordig 'semi-sacrale trekjes'.

Michels: „Het is voor veel mensen het belangrijkste moment van de trouwdag geworden. En de gemeenten hebben dat haarfijn aangevoeld, die sloven zich enorm uit.” Je krijgt van tevoren een persoonlijk gesprek met de ambtenaar om te vertellen wat je wensen zijn. En de vormgeving is veel minder zakelijk dan eerst. „Het is allemaal heel plechtig. De ambtenaar staat daar in vol ornaat, vaak in toga. Hij houdt een praatje dat raakvlakken heeft met de overweging van de voorganger in de kerk. En het trouwboekje reikt hij uit als was het de trouwbijbel of de trouwkaars.”

In zijn proefschrift signaleert Michels nog een 'aandachtspunt'

Voorpagina

Editie

Best gelezen

Zoeken

Rubrieken

stijgende aantal mensen dat na een scheiding wil hertrouwen. Officieel weigert de roomskatholieke kerk hieraan mee te werken behalve onder heel speciale condities. „In de praktijk zie je een tweesporigheid. Ruimdenkende pastores zorgen ervoor dat je toch met een ritueel kunt hertrouwen. Zelf vind ik dat je gescheiden mensen niet meer categorisch kunt afwijzen. Vooral als ze kerkelijk betrokken zijn, ervaren ze het als zeer pijnlijk dat ze dat tweede huwelijk niet mogen vormgeven. Ik vind dat de kerk haar harde standpunt ter discussie moet durven stellen. Dit is een voorbeeld van hoe de rituele praktijk niet ontkomt aan maatschappelijke ontwikkelingen.”

Volgens Michels is er rond het huwelijksritueel de laatste veertig jaar zóveel veranderd dat het de komende decennia wel rustig zal blijven. „Het heeft nu een punt bereikt waarop het nog lang meekan. De kerk zal zich wél moeten verstaan met die aandachtspunten. Anders wordt het alleen maar moeilijker.”

Ochtend nieuwsbrief

Schrijf u in en ontvang iedere ochtend een overzicht met de belangrijkste stukken uit de krant.

Voorpagina

Machiavelliprijs

Voorpagina

Editie

Best gelezen

Zoeken

Rubrieken

MEER VOORPAGINA